

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 81/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 11 C 106/2014 z 28. mája 2018 a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Co 301/2018 z 29. mája 2019 a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 90/2020 z 23. júla 2020 a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí, napadnutého konania a skutkové okolnosti prípadu

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11 C 106/2014 z 28. mája 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 301/2018 z 29. mája 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 90/2020 z 23. júla 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom. Konanie pred týmito všeobecnými súdmi je ďalej v texte označované aj ako „napadnuté konanie“, a to vzhľadom na potrebu nazerania na konanie pred okresným súdom a krajským súdom ako na jeden celok (napr. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pričom v tomto prejednávacom prípade možno uvedený právny názor primerane aplikovať aj vo vzťahu ku konaniu pred najvyšším súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou z 22. septembra 2014 (do 30. júna 2016 návrhom, pozn.) domáhala obnovy konania o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy vedeného okresným súdom pod sp. zn. 21 C 139/2007 (ďalej len „pôvodné konanie“), v ktorom jej bola právoplatným rozsudkom okresného súdu sp. zn. 21 C 139/2007 zo 6. mája 2010 v spojení s rozsudkom

krajského súdu sp. zn. 5 Co 258/2010 z 20. septembra 2011 uložená povinnosť zaslať žalobcovi [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), list s ospravedlňujúcim obsahom a zároveň sa mu ospravedlniť aj napísaním listu dekanovi [REDAKOVANÉ].

2.1 Sťažovateľka sa povolenia obnovy konania domáhala podľa v tom čase platného a účinného § 228 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a tvrdila, že sú tu dôkazy, ktoré bez svojej viny nemohla použiť v pôvodnom konaní, a môžu pre ňu privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

3. Žalobu sťažovateľky o obnovu konania okresný súd zamietol (v poradí prvým) rozhodnutím z 30. apríla 2015, ktoré bolo na základe odvolania sťažovateľky uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Co 656/2015 z 30. júna 2016 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu procesného pochybenia okresného súdu, ktorý o žalobe sťažovateľky rozhodol bez nariadenia pojednávania.

4. Po vrátení veci okresný súd rozhodol o žalobe sťažovateľky (druhýkrát) napadnutým rozsudkom, ktorým žalobu o povolenie obnovy konania v celom rozsahu zamietol a žalobcovi priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4.1 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu vyplýva, že v zmysle inštrukcie krajského súdu nariadil na prejednanie žaloby sťažovateľky pojednávanie, ktoré bolo opakovane odročené z dôvodov na oboch stranách sporu. Okresný súd napokon vo veci nariadil pojednávanie na 28. máj 2018, na ktoré sa dostavil predvolaný právny zástupca sťažovateľky a žiadal o jeho odročenie z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľky. Okresný súd predmetnej žiadosti sťažovateľky nevyhovel, keďže ňou uvedený dôvod nepovažoval za dôležitý v zmysle § 183 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), a pojednávanie sa tak uskutočnilo len v prítomnosti právneho zástupcu sťažovateľky. Okresný súd súčasne konštatoval, že na predmetné pojednávanie predvolal podľa § 178 ods. 1 CSP len právneho zástupcu sťažovateľky, keďže výsluch samotnej sťažovateľky nebol potrebný a nevyhnutný. Po vykonaní dokazovania okresný súd konštatoval, že žiaden z dôkazov navrhnutých sťažovateľkou nespĺňa predpoklady podľa § 397 písm. a) CSP, teda

nejde o dôkazy, ktoré sťažovateľka nemohla bez svojej viny použiť v pôvodnom konaní a mohli by pre ňu privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

5. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP a žalobcovi priznal proti sťažovateľke plnú náhradu trov odvolacieho konania.

5.1 Vo vzťahu k odvolacím námietkam sťažovateľky krajský súd odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu, ktoré považoval za dostatočné a vyčerpávajúce, a uviedol, že procesným postupom okresného súdu nebola sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom. Pojednávania uskutočneného 28. mája 2018, na ktorom bol vyhlásený napadnutý rozsudok, sa zúčastnil jej právny zástupca, ktorý naň bol riadne predvolaný, pričom výsluch sťažovateľky nepovažoval okresný súd za potrebný, a preto ju na pojednávanie ani nepredvolal. Za správny a súladný s Civilným sporovým poriadkom považoval krajský súd aj postup okresného súdu v súvislosti s posúdením žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania z dôvodu jej dočasnej práceneschopnosti. Vzhľadom na to, že okresný súd postupoval rovnako aj vo vzťahu k žalobcovi, krajský súd vyhodnotil za nedôvodnú aj odvolaciu námietku sťažovateľky týkajúcu sa porušenia princípu rovnosti strán sporu. Napokon sa krajský súd plne stotožnil aj s vyhodnotením jednotlivých dôkazov vykonaných okresným súdom na účel posúdenia dôvodnosti žaloby o povolenie obnovy konania.

6. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP a namietala porušenie jej procesných práv.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP a vyslovil, že žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

7.1 Podľa názoru najvyššieho súdu krajský súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu a vyjadril sa aj k nevykonaniu sťažovateľkou navrhnutých dôkazov. Najvyšší súd sa podrobne zaoberal dovolacími námietkami

sťažovateľky týkajúcimi sa postupu okresného súdu, ktorý nenariadil jej výsluch a nevyhovel jej žiadosti o odročenie pojednávania uskutočneného 28. mája 2018, pričom tieto vyhodnotil ako neodôvodnené.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka v úvode ústavnej sťažnosti rekapituluje skutkový stav veci a namieta, že v priebehu prvoinštančného a odvolacieho konania jej bolo znemožnené vyjadriť sa k „*dôležitosti*“ vykonania navrhnutých dôkazov. Podľa názoru sťažovateľky práve riadne nepreskúmanie všetkých navrhovaných dôkazov, ako aj ich následné nesprávne hodnotenie vyústilo do „*arbitrárnosti*“ rozhodnutí konajúcich súdov nižších inšancií a „*nezákonného*“ uznesenia najvyššieho súdu.

9. Sťažovateľka tvrdí, že konajúce súdy zasiahli do jej práva na spravodlivé súdne konanie, ak ju v rozpore s Civilným sporovým poriadkom riadne nepredvolali na pojednávanie a nevytvorili tak obom procesným stranám sporu „*rovnako vyváženú (v zmysle posudzovania dôkazného bremena) možnosť vyjadriť sa k navrhovaným dôkazom, dokazovaniu ako takému a k priebehu konania*“. Iba odkaz na § 178 ods. 1 CSP považuje sťažovateľka za právne nenáležitý a nesprávny, pretože dôkazné bremeno spočívalo na nej ako žalobkyni, ktorá mala v konaní preukázať, že súdu predložila skutočnosti a dôkazy, ktoré nemohla bez svojej viny použiť v pôvodnom konaní, a môžu pre ňu privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Najvyššiemu súdu sťažovateľka vytýka nesprávne posúdenie jej dovolacích námietok, arbitrárne závery a napadnuté uznesenie o odmietnutí jej odvolania ako procesne neprípustného preto označuje za „*nesprávne*“.

10. S poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a judikatúru ústavného súdu sťažovateľka namieta taktiež neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ktoré trvalo takmer šesť rokov a počas ktorého dochádzalo k zásahom do jej súkromného života.

11. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim uznesením sp. zn. 7Cdo/90/2020 zo dňa 23.07.2020 porušil základné právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces zakotvené v čl. 46 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 46 ods.1 Ústavy v spojitosti s čl. 46 ods. 4 Ústavy, čl. 47 ods. 3 Ústavy, čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy a čl. 36 ods.1 Listiny a čl. 6 ods.1 Dohovoru.

Krajský súd v Bratislave svojim rozsudkom z 29.05.2019 sp. zn. 7Co/301/2018 porušil základné právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces zakotvené v čl. 46 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 46 ods.1 Ústavy v spojitosti s čl. 46 ods.4 Ústavy, v čl. 47 ods. 3 Ústavy, čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy a čl. 36 ods.1 Listiny a čl. 6 ods.1 Dohovoru.

Okresný súd Bratislava I svojim rozsudkom z 28.05.2018 sp. zn. 11 C/106/2014 porušil základné právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces zakotvené v čl. 46 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 46 ods.1 Ústavy v spojitosti s čl. 46 ods. 4 Ústavy, v čl. 47 ods. 3 Ústavy, čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy a čl. 36 ods.1 Listiny a čl. 6 ods.1 Dohovoru.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/90/2020 zo dňa 23.07.2020 sa zrušuje a vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Základné právo sťažovateľky na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods.1 Dohovoru, postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cdo/90/2020 a v konaní voči na Krajskom súde v Bratislave spis. zn.: 7Co/301/2018-a v konaní na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11C/106/2014, porušené bolo.

Sťažovateľke sa podľa čl. 127 ods. 3) Ústavy Slovenskej republiky priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 1 400,- eur (slovom Jeden tisíc štyristo eur),

ktoré jej je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný sťažovateľke nahradiť trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľky, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

III.

Relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Pri prieskume ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania (strany sporu) pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

19. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

20. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

21. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

23. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Rovnaký záver je potrebné zaujať aj pri posúdení prípadného porušenia čl. 36 ods. 1 listiny.

IV.

Predbežné posúdenie vecí ústavným súdom

24. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v namietanom porušení označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu a ich napadnutými rozhodnutiami.

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutom konaní

25. V súvislosti s namietaným postupom všeobecných súdov v napadnutom konaní (teda postupom v prvoinštančnom, odvolacom a dovolacom konaní) ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, v zmysle ktorej ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo (IV. ÚS 102/05, I. ÚS 208/09, II. ÚS 518/2014).

26. Ak teda bola ústavná sťažnosť podaná ústavnému súdu v čase, keď k porušovaniu predmetného základného práva už nedochádzalo, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06). Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy totiž je, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike z 3.3.2009, sťažnosť č. 16970/05).

27. V danom prípade z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie bolo v čase doručenia ústavnej sťažnosti už právoplatne skončené napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 90/2020 z 23. júla 2020 (s právoplatnosťou 2. septembra 2020), ktorým bol stav právnej neistoty sťažovateľky v napadnutom konaní odstránený, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti, t. j. v časti namietaného porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na rovnosť

účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka a práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu

28. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľky vydaním napadnutého rozsudku okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

29. Podľa princípu subsidiarity je právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri napr. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

30. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom prieskumu zo strany krajského súdu na základe odvolania podaného sťažovateľkou, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom. Z toho dôvodu je vylúčený ústavný prieskum vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu, keďže v danom prípade existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy.

31. Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

IV.3 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prerokovanie veci

v prítomnosti účastníka a práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

32. Ústavný súd v prvom rade konštatuje zachovanie dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúcej z § 124 zákona o ústavnom súde, a to vzhľadom na dátum doručenia písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu právnemu zástupcovi sťažovateľky (2. septembra 2020, pozn.).

33. Pokiaľ ide o sťažnostnú argumentáciu predstretú sťažovateľkou vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, ústavný súd musí konštatovať, že sťažovateľka sa obmedzila len na veľmi stroho uvedené dôvody, identicky namietané aj v podanom dovolaní, pričom v podstatnom namieta, že

- konajúce súdy nevykonali všetky navrhnuté dôkazy a tie, ktoré boli vykonané nesprávne, vyhodnotili, čo má za následok arbitrárnosť ich napadnutých rozhodnutí a

- došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, keď nebola riadne predvolaná na pojednávanie a nebol nariadený jej výsluch, čím jej súčasne bolo znemožnené vyjadriť sa k navrhnutým dôkazom.

34. Napriek konštatovanej veľmi stručnej argumentácii sťažovateľky ústavný súd pristúpil k vecnému preskúmaniu napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý hodnotil vo vzájomnej súvislosti s obsahom napadnutého rozsudku okresného súdu, keďže odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu tvoria z hľadiska predmetu konania jeden celok a nemožno ich posudzovať izolovane (m.m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

35. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu bez potreby jeho bližšej citácie musí ústavný súd konštatovať, že krajský súd sa podrobne a dôkladne vysporiadal so všetkými odvolacími námietkami sťažovateľky, ktoré sa týkali namietaného porušenia jej procesných práv v súdnom konaní, preto ústavný súd plne odkazuje na jeho odôvodnenie.

36. K prvej sťažnostnej námietke sťažovateľky, že konajúce nevykonali všetky navrhované dôkazy a nesprávne ich vyhodnotili, čo má za následok arbitrárnosť ich napadnutých rozhodnutí, ústavný súd uvádza, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Ústavný súd zdôrazňuje, že zisťovanie a hodnotenie skutkového stavu prináleží všeobecným súdom, pričom pokiaľ tieto postupujú v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (§ 191 CSP) a uvedú, ktoré z navrhnutých dôkazov vykonali a ktoré nie, z ktorých dôkazov vyvodili skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadili, nie je v právomoci ústavného súdu do takého hodnotenia vstupovať. Aj z ustálenej judikatúry vyplýva, že ústavnému súdu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy, pretože takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s uvedenými úlohami ústavného súdu, ale popieral by aj základnú zásadu ústnosti a bezprostrednosti civilného súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady na zistenie materiálnej pravdy (m. m. I. ÚS 11/2015). Iba v prípade, ak by právne závery súdu boli v extrémnom nesúlade so zistenými skutkovými zisteniami, alebo by z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývali, bolo by nutné také rozhodnutie považovať za odporujúce základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 155/07). Takéto pochybenie zo strany krajského súdu však nebolo ústavným súdom zistené. Z obsahu napadnutého rozsudku krajského súdu (body 26 až 29) vyplýva, že krajský súd sa na doplnenie a zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu dostatočne a detailne vysporiadal s navrhnutými dôkazmi, ktorými sťažovateľka odôvodňovala prípustnosť obnovy konania, a v zhode s okresným súdom dospel k záveru, že nejde o dôkazy relevantné v zmysle § 397 písm. a) CSP.

37. Porušenie označených práv videla sťažovateľka aj v tom, že ju okresný súd riadne nepredvolal na pojednávanie, nenariadil jej výsluch a neumožnil jej tak vyjadriť sa k všetkým skutočnostiam podstatným pre konanie a vykonaným dôkazom, pričom toto pochybenie nenapravil ani krajský súd v odvolacom konaní (druhá námietka).

37.1 K námietke sťažovateľky o nenariadení jej výsluchu poukazuje ústavný súd na bod 25 napadnutého rozsudku krajského súdu, kde tento zrozumiteľne a presvedčivo vysvetlil, prečo postup okresného súdu, ktorý nenariadil výsluch sťažovateľky a v dôsledku toho ju osobne nepredvolal na pojednávanie, nepovažoval za odňatie možnosti sťažovateľky konať pred súdom. Je pritom zrejmé, že sťažovateľka si v konaní zvolila zástupcu s plnomocenstvom udeleným na celé konanie, a tak okresný súd riadne a včas v súlade s § 178 ods. 1 CSP predvolal na pojednávanie nariadené na 28. máj 2018 len tohto zástupcu, pričom taktiež konkrétnymi dôvodmi ozrejmil, prečo výsluch samotnej sťažovateľky nepovažoval za nevyhnutný, a tak ho nenariadil (bod 14 napadnutého rozsudku okresného súdu). K tomu už len ústavný súd dodáva, že výsluch strany predstavuje v civilnom sporovom konaní len jeden z dôkazných prostriedkov (§ 195 CSP), pričom podľa § 185 ods. 1 CSP práve súd rozhoduje o tom, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná. Povinnosť uskutočniť výsluch strany civilného sporu pritom nie je absolútna a ak súd nevykoná dôkaz výsluchom sporovej strany, bez ďalšieho nedochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 8/2016). Ak teda okresný súd vo svojom rozhodnutí riadne vysvetlil, že výsluch sťažovateľky nepovažoval z konkrétnych dôvodov aj vzhľadom na predmet konania (rozhodovanie o prípustnosti povolenia obnovy konania) za nevyhnutný, a krajský súd sa s uvedeným odôvodnením plne stotožnil, nemožno takéto prijaté závery konajúcich súdov považovať za ústavne neakceptovateľné či neudržateľné. Nič pritom nenasvedčuje tomu, že by bolo sťažovateľke v konaní odopreté predkladať písomné vyjadrenia k veci či k argumentom protistrany.

37.2 Sťažovateľka ďalej tvrdí, že k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces malo dôjsť aj tým, že jej nebolo umožnené zúčastniť sa pojednávania, na ktoré nebola osobne predvolaná a vyjadriť sa tak k všetkým vykonávaným dôkazom a „dôležitosti“ ich vykonania. V súvislosti s touto sťažnostnou námietkou je potrebné zdôrazniť, že aj keď súd síce v zmysle § 178 ods. 1 CSP stranu sporu zastúpenú advokátom na pojednávanie nepredvolá, lebo nepovažuje za nevyhnutné vykonať jej výsluch, zostáva tejto strane v plnom rozsahu zachované procesné oprávnenie zúčastniť sa na nariadenom pojednávaní a požiadať o jeho odročenie (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2019). V prerokúvanej veci je však zrejmé, že predmetné právo (t.j. právo zúčastniť sa pojednávania) nebolo sťažovateľke upreté, avšak okresný súd jej opätovnú žiadosť

o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu dočasnej práceneschopnosti neakceptoval a pojednávanie preto uskutočnil len v prítomnosti právneho zástupcu sťažovateľky. Ústavný súd už vo svojej judikatúre zaujal právny názor, že je ústavne súladné, ak je posúdenie dôvodov žiadaného odročenia nariadeného pojednávania vecou nezávislého súdu, ktorého povinnosťou je nastolenie stavu právnej istoty účastníkov konania (strán sporu), pokiaľ ide o otázku tvoriacu predmet sporu. Prirodzene, takto formulované právo všeobecného súdu zahŕňa aj možnosť neakceptovať žiadosť účastníka konania (strany) o odročenie nariadeného pojednávania, a to obzvlášť v prípadoch, keď doterajší priebeh konania signalizuje možné zneužívanie žiadostí o odročovanie pojednávania pre účely predlžovania konania. Ústavne plne akceptovateľným je potom postup všeobecného súdu spočívajúci v uskutočnení pojednávania aj bez prítomnosti účastníka konania (strany). Takto zvolený postup je však všeobecný súd povinný dostatočným spôsobom zdôvodniť (III. ÚS 449/2011). Podľa názoru ústavného súdu preto v kontexte uvedeného nemožno krajskému súdu vytknúť, že sa stotožnil s okresným súdom v otázke posúdenia dôvodnosti opakovanej žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania a prisvedčil jeho záveru, že práceneschopnosť sťažovateľky trvala dlhšiu dobu (podľa rozsudku okresného súdu od 23. novembra 2017, pozn.) a bola taktiež dôvodom odročenia predchádzajúceho súdneho pojednávania, preto postup okresného súdu zodpovedal podľa krajského súdu § 183 ods. 2 druhej vete CSP. Ústavný súd k tomu už len dodáva, že v civilnom procese platí zásada, podľa ktorej sa vec má rozhodnúť rýchlo a hospodárne spravidla na jednom pojednávaní (§ 157 ods. 1 CSP), a tak odročenie pojednávania predstavuje výnimku z tohto všeobecného pravidla, prichádza do úvahy skutočne len výnimočne a len z dôležitých dôvodov.

38. Nevyhovenie opakovanej žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania z dôvodu jej nepriaznivého zdravotného stavu preto nemožno vyhodnotiť ako zásah do jej namietaných ústavných práv a práva na spravodlivý súdny proces. Navyše, v ústavnej sťažnosti neboli dôkazy, ku ktorým sa sťažovateľka nemohla vyjadriť, žiadnym spôsobom konkretizované a sťažovateľka súčasne nepreukázala, že tvrdené porušenie procesného práva spočívajúce v jej osobnej neprítomnosti na pojednávaní mohlo mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej a dosiahnuť tak ústavnoprávnu intenzitu.

39. Ústavný súd na základe uvedeného uzatvára, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu je presvedčivé, zrozumiteľné a obsahuje jasné a vyčerpávajúce odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľky, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.4 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka a práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

40. Napokon sa ústavný súd zaoberal tým, či aj zo strany najvyššieho súdu boli v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlené dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľky, pričom po jeho preskúmaní musí ústavný súd konštatovať, že závery najvyššieho súdu sú konformné a ústavne udržateľné, pričom napadnuté uznesenie spĺňa z ústavného hľadiska požiadavky na riadne odôvodnenie rozhodnutia a nie je ho možné označiť za „nezákonné“, ako to tvrdí sťažovateľka v ústavnej sťažnosti.

41. Najvyšší súd vo vzťahu k sťažovateľkou vymedzenej prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP konštatoval, že sťažovateľka neodôvodnene namietala, že krajský súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý proces. Najvyšší súd podrobne ozrejmil, na základe čoho dospel k názoru o neopodstatnenosti sťažovateľkiných námietok o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, keď predovšetkým poukázal na podstatu konceptu voľného hodnotenia dôkazov. V tomto kontexte najvyšší súd uviedol, že súdy oboch nižších inšancií zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom vysvetlili dôvody, ktoré ich viedli k rozhodnutiam vo veci samej

a dostatočným spôsobom sa vysporiadali aj s nevykonaním sťažovateľkou navrhovaných dôkazov.

42. Za nedôvodnú považoval najvyšší súd aj dovoláciu námietku sťažovateľky o neodročení pojednávania uskutočneného 28. mája 2018, pričom pre najvyšší súd bolo podstatné, že právny zástupca sťažovateľky žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu jej dočasnej práceneschopnosti, hoci sťažovateľka nebola na pojednávanie predvolaná a zároveň jej práceneschopnosť trvala dlhšiu dobu a bola už dôvodom odročenia predchádzajúceho pojednávania. Za zákonný a súladný s § 178 ods. 1 CSP považoval najvyšší súd aj postup okresného súdu, ktorý sťažovateľku z konkrétnych dôvodov na pojednávanie nepredvolal, nenariadil jej výsluch a pojednávanie uskutočnil v prítomnosti jej riadne a včas predvolaného právneho zástupcu. K porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces nedošlo podľa najvyššieho súdu ani postupom krajského súdu, ktorý na prejednanie odvolania sťažovateľky nenariadil pojednávanie, pričom najvyšší súd k tomu dodal, že obe sporové strany boli riadne upovedomené o mieste a čase verejného vyhlásenia napadnutého rozsudku. V postupe konajúcich súdov napokon najvyšší súd nevzhladol ani porušenie princípu rovnosti zbraní, pretože obom stranám *„bola daná rovnaká možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany“*.

43. S prihliadnutím na uvedené pokiaľ najvyšší súd sformuloval záver, že dovolanie sťažovateľky nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, nemožno ho považovať za arbitrárne a nepreskúmateľné.

44. Ústavný súd preto aj v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, keďže sa sťažovateľke ani v tomto prípade nepodarilo preukázať kauzálnu spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením jej označených práv.

IV.5 K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

45. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že kritériom aplikovateľnosti tohto ustanovenia dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Použitie uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o občianskych právach alebo záväzkoch, prípadne o oprávnenosti trestného obvinenia. Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci, a taktiež nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného konania, rovnako tak ani povaha strán konania, resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide.

45.1 Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pritom vyplýva, že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru nespadá konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, za ktoré treba bezpochyby považovať aj obnovu konania (IV. ÚS 382/09, m. m. I. ÚS 5/02 A. B. v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 3. 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru), pretože rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru sa je teda možné domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania.

46. S ohľadom na uvedené tak neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov a ich postup kvalifikovať ako porušenie práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.6 K namietanému porušeniu základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

47. Pokiaľ sa sťažovateľka podanou ústavnou sťažnosťou domáhala vyslovenia aj porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ústavný súd uvádza, že v obsahu ústavnej sťažnosti absentuje čo i len jediná dostatočne konkrétna a určitá ústavnoprávne relevantná námietka, v čom spočíva porušenie tohto základného práva sťažovateľky.

48. Ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorá je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpená, tak pôsobí v tejto časti nedostatočne, pretože jej chýba relevantné odôvodnenie [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], čo predstavuje nedostatok zakladajúci dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (podobne III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018).

49. Podľa názoru ústavného súdu pritom v danom prípade do úvahy neprichádzala výzva na odstránenie tohto nedostatku návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu jeho kľúčovej povahy. Označené ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019).

50. Ústavný súd v tomto smere pripomína, že označený nedostatok zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na perfektnosť základných náležitostí návrhu slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom ustanovených náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010).

51. V tejto časti preto bola ústavná sťažnosť sťažovateľky odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom.

52. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu